

Stambyte i skyddsrum ställer särskilda krav

Att byta stammar i ett hus med skyddsrum ställer speciella krav som finns inskrivna i särskilda skyddsrumregler. Stammarna måste vara så stabila och så fast förankrade att de inte ger vika i en krigssituation. Här duger inget annat än rostfritt syrafast stål i rör, plåtar och bultar.

Bilderna visar godkända stammar i skyddsrum. Här är det specialplåtar, specialbultar och specialrör som gäller. Materialet ska vara syrafast och rostfritt. I en krigssituation måste allt hålla så att det inte läcker in till exempel stridsgaser i skyddsrummet.

FOTO: TOMMY JOHNSON

Sverige har ett av världens mest omfattande och välfungerande skyddsrumssystem. Under efterkrigstiden har det byggts närmare 70 000 skyddsrum; aktiviteten var särskilt hög under 1950- till 1980-talen. Ansvaret för att vidmakthålla systemet vilar på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, som har tagit över denna uppgift från det nedlagda Räddningsverket.

Staten har bekostat uppbyggnaden av systemet, men det är fastighetsägarens ansvar att se till att de skyddsrum som finns i hans fastighet behåller sin funktion. Han ska tillse att material för skyddsrummet finns på plats i särskilt låst förråd och att ingen åverkan görs på vare sig material eller övriga komponenter såsom väggar, tak, dörrar, utrymningsvägar med mera.

Ändring och kontroll

Svenska skyddsrum får användas under fredstid till det fastighetsägaren önskar under förutsättning att iordningställande kan ske på högst 48 timmar. För att underlätta god fredstidsanvändning har myndigheten framställt ett antal åtgärdsexempel som visar hur ändring av skyddsrummet kan ske och hur funktionen

ska återställas när brister upp-dagas vid inspektion.

Tillbyggnad i sidled kan påverka skyddsrummets in- och utrymningsvägar, luftintag med mera. Tillbyggnad med nya våningsplan kan påverka bland annat raslaster. I samtliga fall kan skyddsrummet behöva ändras för att upprätthålla funktionen.

En viktig del av systemet är att regelbundna kontroller sker över hela landet av samtliga skyddsrum. Kontrollerna utförs på myndighetens uppdrag och utförs av personer som utbildats och certifierats av myndigheten. Tänk gärna också på skyddsrummet vid förvärv – beställ besiktning så att du inte drabbas av obehagliga överraskningar när kontrollanten kommer på oväntat besök.

Lathund för stambyte

Om fastighetsägare avser att utföra ombyggnad i sin fastighet gäller särskilda regler om den innehåller skyddsrum. Han ska tillkalla en certifierad person som yttrar sig över ombyggnadens inverkan på skyddsrumsfunktionen. Detta gäller också vid stambyten. En enkel lathund kan se ut så här:

1. Någon bestämmer sig för ett stambyte.

2. Certifierad sakkunnig tillkallas och beslutar hur åtgärden ska utföras.

3. Någon gör en ritning.

4. Sakkunnig godkänner ritningen.

5. Godkänd ritning sänds till certifierad tillverkare.

6. Tillverkaren samråder med sakkunnig.

7. Tillverkaren gör en tillverkningsritning.

8. Tillverkningsritningen godkänns av beställare och sakkunnig.

9. Tillverkaren levererar.

10. Vid leverans kontaktas sakkunnig för eventuell leveransbesiktning.

11. Entreprenör monterar.

12. Sakkunnig besiktigar.

13. Sakkunnig skriver besiktningsintyg.

Avskräckande exempel

Om den här lathunden följs blir det inga problem. Men det blir det om man behandlar skyddsrummet som vilken källare som helst. I ett exempel på det bytte man stammar i fem stycken tolvvåningshus med fem stora skyddsrum och många nedgångar. Ingen hänsyn togs till skyddsrumsfunktionen. Felaktigheten upptäcktes av kontrollanten som beslöt att hela arbetet skulle rivs, upptagna ge-

nomgångar i valv och väggar täckas enligt gällande skyddsrumregler, samt att helt nya stammar skulle dras också enligt skyddsrumregler.

Eftersom den enklaste dragningen nu var hindrad av lagade felaktiga hål blev dessa nya system åtskilligt dyrare än nödvändigt. Eftersom systemen var driftsatta blev man också tvungen att kompensera hyresgästerna. Hela kostnaden för detta onödiga äventyr blev närmare 900 000 kronor. Om allt hade gjorts rätt från början hade det stannat på cirka 200 000 kronor.

Skyddsrummet är ovärderligt i krig, användbart i fred och billigt att underhålla – om du gör rätt. Skyddsrumreglerna SR 06 finns tillgängliga på myndighetens webbplats: www.msbmyndigheten.se.

Tore Robertsson, Skyddsprodukter
tore@skyddsprodukter-sweden.se

Läs mera

► Skyddsrumregler SR 06 (www.msbmyndigheten.se)

Tore Robertsson är vd för Skyddsprodukter AB. Han är också certifierad kontrollant (SRG 508) av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

